

Назва курсу Ключові тексти української літератури
Викладач <i>Ярослава Мельник</i>
Контактний тел.0689256148
E-mail:yamelnyk@gmail.com

АНОТАЦІЯ

Ключові тексти української літератури – один із базових курсів програми з філології гуманітарного факультету Українського католицького університету.

Предметом вивчення дисципліни “Ключові тексти української літератури” є вершинні тексти українського письменства, зокрема літератури XIX-поч.XX ст. Для прочитання методом «глибокого читання» виокремлено тексти різних жанрів: прозових (новела, повість, роман), поетичних (лірика, поема), драматичних. Програма курсу передбачає також широке залучення до аналізу, для контекстуального прочитання, окрім текстів, вибраних як ключові, великого корпусу текстів як української, так і світової літератури.

Програма навчальної дисципліни «Ключові тексти української літератури» складається з декількох тематичних вузлів, які передбачають ознайомлення із вершинними текстами української романістики (роман Пантелеймона Куліша «Чорна рада»), поетичними текстами (поема «Гайдамаки» Тараса Шевченка, поезія «Як голова болить...» Івана Франка), драматургії («Лісова пісня» Лесі Українки), новелістики (психологічною новелою («Сойчине крило» Івана Франка, «Меланхолійний вальс» Ольги Кобилянської, експресіонізмом і імпресіонізмом в українській літературі (тексти Василя Стефаника та Михайла Коцюбинського), повісті («Поза межами болю» Осипа Турянського)..

Орієнтація на актуалізацію класичної спадщини зумовлює використання сучасного методологічного літературознавчого інструментарію для аналізу ключових текстів української літератури, ознайомлення студентів із такими методами аналізу художнього тексту, як, зокрема, герменевтичний, метод «глибокого читання», компаративний, рецептивної естетики, феноменології, нового історизму та інші.

Окрім знайомства з новими текстами (а також із новим відкриттям вивчених раніше текстів) і сучасними методами літературознавчого аналізу, курс “Ключові тексти української літератури ” передбачає набування умінь і навичок, які розвивають критичне мислення і готують до наступної пошукової і творчої роботи з літературознавчих дисциплін. Навчальною метою курсу є поступовий перехід від вдумливого читання літературних і

наукових текстів до фахового письма, від вивчення матеріалу до обговорення ключових питань, від відтворення основної інформації до розвитку власних міркувань, від накопичення знань – до проблематизації. Зокрема, будова й характер курсу й окремих завдань дозволяє слухачам ознайомитися з сучасними науковими дослідженнями з пропонованої проблематики курсу, вивчити їх структуру й функціонування, навчитися опрацьовувати науковий текст і укладати конспект. Створення активного навчального й академічного середовища передбачає підготовку індивідуальних і колективних презентацій, відвідування відкритих лекцій, наукових семінарів програми з філології та зустрічей, які доповнюють програму курсу. Студенти отримують усі презентаційні матеріали до курсу, мають змогу розмістити власні роботи на сайті УКУ та інших ресурсах. У підсумку вони навчаються аналізувати літературні тексти й фахову наукову літературу і викладати власні думки в жанрі есею, а також семестрових робіт.

Курс “Ключові тексти української літератури ” – один з основних курсів освітньо-професійної програми 035 – філологія.

ФОРМАТ НАВЧАННЯ

30 год., у т. ч. 30 годин семінарських занять і 60 годин самостійної роботи

3 кредити ЄКТС

МЕТА ТА ЦІЛІ КУРСУ

- ознайомлення з проблематикою курсу, художніми текстами, основними підходами й методами досліджень;
- інтерпретація (реінтерпретація) текстів української літератури;
- контекстуальне прочитання ключових текстів української літератури (національний та іннонаціональний контекст).

Завданням цих рекомендацій є допомога студентам у:

- вивченні проблематики курсу «Ключові тексти української літератури»;
- аналізі різних літературних жанрів (прозових, поетичних, драматичних);
- засвоєння сучасних методологічних підходів, тактик, парадигм до аналізу літературного тексту.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Ключові тексти української літератури » студент повинен

знати :

- проблематику курсу «Ключові тексти української літератури» (тексти і контексти);
- сучасні методики літературознавчого аналізу;
- тематику й проблематику сучасних літературознавчих досліджень;
- із проблематики курсу

вміти:

- використовувати різний методологічний інструментарій для аналізу текстів різних жанрів;
- вписувати тексти української літератури в якнайширший міжнародний контекст;
- провадити спрямований пошук та перевірку інформації, опрацьовувати наукові джерела й видання, викладати результати власної пошукової і творчої роботи у формі есею, презентації, доповіді тощо.

ПРЕРЕКВІЗИТИ

Немає

ПЛАН КУРСУ

ТижденьТема (лекційного/семінарського заняття), розширений план	Самості йна робота, год.	Завдання для самостійної роботи	Література
1. Лекція/ семінар Ключові тексти української літератури. Ознайомлення з проблематикою курсу. «Чорна рада» Пантелеймона	2	Ознайомлення з текстом роману та науковою літературою, підготовка до усних презентацій	1. Гуняк А. Пантелеймон Куліш – фундатор українського історичного роману // Мовознавство. Літературознавство. Зб.наук.праць Уманського пед. ун-ту ім.П.Тичини. – Умань, 1999. – С.125-141.

Куліша – перший український історичний роман: змістові й поетикальні аспекти. Жанр твору. Різні дефініції жанру цього тексту (поема в прозі, готичний роман, історичний роман). Особливості жанру історичного роману. Система персонажів. Фольклорні впливи.			2. Нахлік Є. Пантелеймон Куліш: особистість, письменник, мислитель: У 2-х т. – Київ, 2007. 3. Івашків В. Пантелеймон Куліш і його «Чорна рада» // Куліш П. Чорна рада. Хроніка 1663 року. – Київ, 1991.
2. Семінар. «Чорна рада» П.Куліша в контексті романтичної прози XIX ст. «Чорна рада» П.Куліша і «Марко Проклятий» О.Стороженка: порівняльний аналіз	2	Аналіз літератури, підготовка до усних презентацій і діалогу на семінарі	.1. Нахлік Є. Українська романтична проза 20-60-х років XIX ст. Київ: Наукова думка, 1987. 2. Історія козацтва в романтичній прозі Олекси Стороженка //Vzmu_Fi_2016-2-14 pdf.
3. Семінар . Поема Тараса Шевченка «Гайдамаки». Рецепція поеми: українська (сучасники поета, сталінсько-підрадянська перспектива, національно-демократична, сучасна парадигма, польська рецкпція, російська рецепція, шевченкофобія. Символічний вимір поеми. «Гайдамаки» Шевченка і романтична поема.	2	Читання тексту, аналіз літератури, підготовка до усних презентацій і діалогу на семінарі	1. Грабович Г. Прагматика // «Шевченкові «Гайдамаки». Поема і критика. – Київ: Критика, 2013. 2. Дзюба І. Тарас Шевченко. Життя і творчість. – Київ, 2008. 3. Нахлік Є. Доля. Los. Судьба. Шевченко і польські та російські романтики. – Львів, 2003. 4. Забужко О. Шевченків міф України. Спроба філософського аналізу. – Київ, 2006.
4. Семінар «Гайдамаки» Тараса Шевченка	2	Аналіз літератури, підготовка до усних презентацій і діалогу	1. Грабович Г. Прагматика // «Шевченкові «Гайдамаки». Поема і критика. – Київ: Критика, 2013.

(продовження).Історичність та історія. Ознаки історизму в «Гайдамаках». Історична правда та достовірність. Симукляр історії. Мемуарність твору. Есенціалізована історія. Історія та пам'ять. Тематизація пам'яті. Пам'ять особиста та колективна. Ідеологія пам'яті. Імператив пам'яті. Оживлена пам'ять. Питання відповідальності автора.		на семінарі	2. Дзюба І. Тарас Шевченко. Життя і творчість. – Київ, 2008. 3. Нахлік Є. Доля. Los. Судьба. Шевченко і польські та російські романтики. – Львів, 2003. 4. Забужко О. Шевченків міф України. Спроба філософського аналізу. – Київ, 2006.
5. Семінар Українська новелістика кінця XIX – поч.XX ст. Жанрові характеристики новели. Ускладнення терміну новела нашаруваннями багатьох віків. Типи новел. Головні ознаки новели: ідея концентрації, прийом гейзера, Wendenpunkt, пуант, фокус, психологізм, ліризм, жанрово-структурні типи новели (новела-монолог, новела потоку свідомості, музична новела).	2	Опрацювання рекомендованої літератури, підготовка до виступів на семінарі	1. Денисюк І. Розвиток української малої прози кінця XIX – поч.XX ст. – Львів: Академічний експрес, 1999. 2. Фащенко В. Новела і новелісти. – Київ: Радянський письменник, 1968. 3. Фащенко І. Із студій про новелу. – Київ: Радянський письменник, 1971.
6. Семінар «Сойчине крило» Івана Франка Форми викладу в новелі (щоденник, лист). Наскрізні образи-символи. Символіка імен персонажів. Образи-персонажі.	2	Читання текстів, аналіз літератури, підготовка до усних презентацій і діалогу на семінарі	1. Госовська М. Феміністичні моделі прози Івана Франка: до проблеми наукового і художнього мислення // Парадигма. Зб.наук.праць. – Львів, 2009. – Вип.4. – С.79-86. 2. Денисюк І. Про родово-видові особливості «Сойчиного крила»// Денисюк І.. Літературознавчі та

Роль пейзажу в тексті. Експлікативні сигнали в новелі. Засоби досягнення психологізму. Хронотоп тексту. Інтертекстуальні паралелі («Лист незнайомки» Стефана Цвейга, «Пан» Кнута Гамсуна),			фольклористичні праці. – Львів, 2005. - Т.2. - С.117-138. 3. Легкий М. Текст, контекст, інтертекст (про інтертекстуальні зв'язки «Сойчиного крила» // Іван Франко: Тексти. Факти. Інтерпретації. Зб.наук. праць. Вип.1. – Київ-Львів, 2011. – С.41-50. 4. Дуркалевич В. Хома Кремень, або ще одна загадка «Сойчиного крила» // Франкознавчі студії. – Дрогобич, 2005. – Вип.3. - С.175-184.
7. Семінар «Меланхолійний вальс» Ольги Кобилянської Автобіографізм тексту. Ідеї Ніцше. Проблема емансипації жінки. Жінка-митець. Синтез мистецтв (новела- симбіоз музики і літератури).Кобилянська і Шопен. Наскрізні образи. Композиція новели. Гендерна ідентичність. Жіноча дружба. Інтертекстуальні паралелі.	2	Читання текстів, аналіз літератури, підготовка до усних презентацій і діалогу на семінарі	1 Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі. – Київ: Либідь, 1999. 2. Агеева В. Жіночий простір. Феміністичний дискурс українського модернізму. – Київ, 2003. 3. Гундорова Т. Femina melancholica. Стаття і культура в гендерній утопії Ольги Кобилянської. Київ, 2003. 4. Костецький І. Вибраний Стефан Ґеорге (Інтернет-ресурс). 5. Павлишин М. Ольга Кобилянська: прочитання. – Харків: Акта, 2008.
8. Семінар Імпресіонізм М.Коцюбинського. Імпресіонізм у живописі, музиці, літературі. Творчість Коцюбинського в контексті європейського імпресіонізму. Особливості імпресіонізму М.Коцюбинського. Кольористика М.Коцюбинського. Коцюбинський-майстер	2	Читання текстів, аналіз літератури, підготовка до усних презентацій і діалогу на семінарі	1. Бойко Н. «Письменнику треба знати барви, як і художнику...» //Мовосвіт Михайла Коцюбинського. Культура слова. 2014. №81. С.13-21. 2.Черемська О. Символіка кольору в малій прозі М.Коцюбинського // Мовосвіт Михайла Коцюбинського. Культура слова. 2014. №81. С.42-47. 3.Папіш В. Барволексеми М.Коцюбинського у психологічному вимірі (на матеріалі новел «На камені», «Intermezzo» // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія. Соціальні комунікації.

психологічного пейзажу. Новелістичні прийоми в текстах М.Коцюбинського (прийом «сокола» в новелі «Сон»). Поетика інтер'єру.			Вип.1. 2013. С.248-251. 4. Агеева В. Українська імпресіоністична проза. – Київ, 1994. 5. Агеева В. Імпресіоністична поетика М.Коцюбинського // Слово і час. – 1994. - №9-10. 6. Кузнецов Ю. Імпресіонізм в українській прозі к.ХІХ-поч.ХХ ст. Проблеми естетики і поетики. – Київ, 1995.
9. Семінар Експресіонізм Василя Стефаника. Риси експресіонізму в поетиці Василя Стефаника. Риси творчості: лапідарність, сконцентрованість, трагізм, ліризм, психологізм, гуманізм. Стефаник і література європейського експресіонізму. Проблематика текстів: проблема любові, злочину, гріха. Художні прийоми: композиційної інверсії «скульптурного» бачення.	2	Читання текстів, аналіз літератури, підготовка до усних презентацій і діалогу на семінарі	1. Черненко О. Експресіонізм у творчості Василя Стефаника. – Нью-Йорк, 1989. 2. Денисюк І. Карбівничий чистого металу // Жовтень. 1971. №5. 3. Ямборко С. Експресіонізм у творчості Василя Стефаника та Яна Каспровича // Проблеми компаративістики та культурології.- С.456-460. 4. Хороб С. Українська модерна драма кінця ХІХ – поч.ХХ століття (Неоромантизм, символізм, експресіонізм). – Івано-Франківськ: Плай, 2009.
10. Семінар. «Поза межами болю» Осипа Турянського Рецепція в критиці. Автобіографізм повісті. Проблематика твору (проблема любові, людини на війні). Людина як жертва воєнного молоху. Гуманізм повісті. Образи- символи в повісті. Ліризм твору. Мовна картина світу в тексті.	2	Ознайомлення з текстом повісті, науковою літературою, підготовка до усних презентацій	1. Печарський А. Поетика творчості Осипа Турянського. – Львів, 2003. 2. Печарський А. Моделювання образів-символів у творі Осипа Турянського «Поза межами болю» // Українське літературознавство. - 2002. - Вип.65. - С.170-177. 3. Мельник Я. Мотиви Першої світової війни у творчості Івана Франка та Осипа Турянського // Иван Франко и срби. – Нови Сад, 2006. С.153-165.

Релігійна проблематика. Поетика натуралізму. «Поза межами болю» Турянського і «Вогонь» Барбюса.			
11. Семінар . «Лісова пісня» Лесі Українки «Лісова пісня» Лесі Українки Жанр «Лісової пісні». Поетика тексту. Міфологічність твору. Містерійний характер «Лісової пісні». Мотив перетворення-перевтілення в «Лісовій пісні». Матеріальне-ідеальне в «Лісовій пісні». Феномен любові-жертви в «Лісовій пісні». Проблема свободи. Екологія природи.	2	Читання драми, аналіз літератури, підготовка до усних презентацій і діалогу на семінарі	1. Забужко О. Notre Dame d'Ukraine в конфлікті міфологій. – Київ: Факт, 2007. 2. Агеєва В. Поетеса зламу століть. Творчість Лесі Українки в постмодерній інтерпретації. – Київ: Либідь, 1999. 3. «Ім промовляти душа моя буде». «Лісова пісня» та її інтерпретації. Упорядник Віра Агеєва. – Київ: Факт, 2002.
12. Семінар. «Лісова пісня» Лесі Українки (продовження) Інтертекстуальні паралелі. «Ізольда Білорука» і «Лісова пісня». «Лісова пісня» Лесі Українки і «Мавка» Івана Франка. «Лісова пісня» і «Затоплений дзвін» Гауптмана. «Лісова пісня» - український «Фавст». «Лісова пісня» - українська легенда про Грааль (О.Забужко).	2	Підготовка до усних відповідей на семінарі	1. Забужко О. Notre Dame d'Ukraine в конфлікті міфологій. – Київ: Факт, 2007. 2. Агеєва В. Поетеса зламу століть. Творчість Лесі Українки в постмодерній інтерпретації. – Київ: Либідь, 1999. 3. «Ім промовляти душа моя буде». «Лісова пісня» та її інтерпретації. Упорядник Віра Агеєва. – Київ: Факт, 2002.

13. Семінар «Як голова болить...» Івана Франка. Особливість цього тексту в корпусі «апокрифічних» художніх текстів І.Франка. Біографічна зумовленість поезії. Інтертекст Франкового твору – «Повість про діяння святих апостолів Андрія і Матвія в країні людоджерів». Візійний елемент у поезії. Автоскопія поета зі святим Матвієм. Художнє осмислення ідеї втрати довір'я до буття. Євангельські джерела Франкового тексту.	2	«Повільне» читання тексту поезії, ознайомлення з літературою, підготовка до інтепретації поетичного тексту на семінарі	1 Мельник Я. Іван Франко й biblia apocrypha.- Львів, 2006.- С.225-236 2. Тихолоз Б. Інтерпретація апокрифічного сюжету у поезії Івана Франка «Як голова болить!..»./ / З його духа печаттю. .. Зб. наук.праць на пошану проф.Івана Денисюка. – Львів: Вид.центр ЛНУ ім.Івана Франка, 2002. – Т.1. – С.318-327. 3.Апокрифи і легенди з українських рукописів. Зібрав, упорядкував і пояснив др. Іван Франко. – Львів, 1902. - Т.III. Апокрифи новозавітні. Б. Апокрифічні діяння апостолів. - С.126-141.
14. Семінар. Презентація «Мій ключовий текст української літератури»	2	Підготовка презентації	Тематична література та онлайн-ресурси за вільним вибором
15. Семінар. «Мій ключовий текст української літератури»	2	Підготовка презентації	Тематична література та ондайн-ресурси за вільним вибором

Система оцінювання та вимоги

Загальна система оцінювання курсу*рейтингова*

навчання упродовж семестру – 70%, фінальний іспит – 30%

Вимоги до підсумкового есею*підсумковий есей обсягом 5 сторінок повинен бути оригінальним структурованим дослідженням, містити обґрунтування обраної теми й опис самостійно опрацьованого матеріалу, дослідницьку тезу і її доведення*

Семінарські заняття*на кожне семінарське заняття слід опрацювати запропоновані джерела й літературу, підготуватися до виступу, доповнень і дискусії з усіх запропонованих до обговорення питань*

Умови допуску до підсумкового контролю*рейтингова оцінка за роботу упродовж семестру повинна бути 30 балів і більше*

Додатки

- Навчальний контент (конспект, розширений план лекцій або презентації)
- Тематика семестрових робіт, питання до колоквиуму, питання до фінального іспиту
- Завдання для комплексної контрольної роботи (ККР) / Завдання (інструменти) для оцінки результатів навчання з даного предмету